

МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО, ХРАНИТЕ И ГОРИТЕ ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА ПО ХРАНИТЕЛНАТА ВЕРИГА

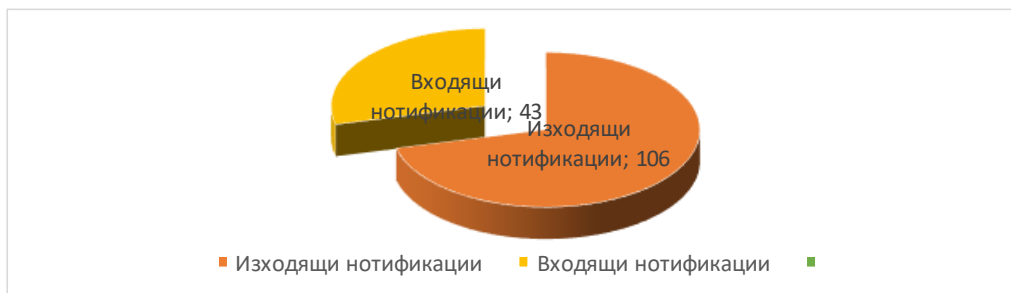
Анализ на данните за нотификациите по системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF), касаещи Р България за 2017 г.

Системата за бързо съобщаване за храни и фуражи (RASFF), която е обща за всички държави членки, е създадена с *Регламент (ЕО) № 178/2002*¹. Системата подпомага държавите членки при действията им, като позволява бърз обмен на информация за рисковете, произтичащи от храни или фуражи и за мерките, които са взети или предстои да бъдат взети за овладяване на тези рискове и има за цел да предостави на контролните органи добре функциониращ инструмент за уведомяване за рискове за здравето на човека, произтичащи от храни или фуражи.

Законовата база за функционирането на системата:

- член 50 от *Регламент (ЕО) № 178/2002*;
- *Регламент (ЕС) № 16/2011 за установяване на мерки за прилагане за Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи*;
- член 30б от *Закон за храните*;
- член 47 от *Закон за фуражите*.

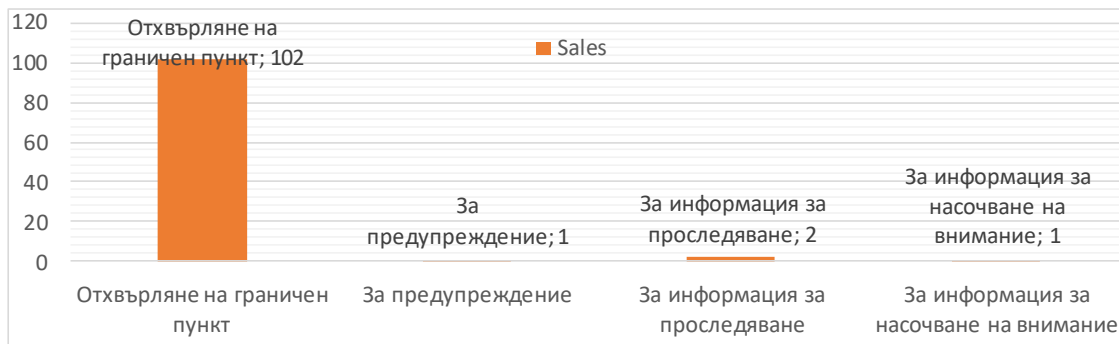
През 2017 г. Р България е била засегната страна по общо 147 бр. нотификации (138 бр. за 2016 г.), засягащи храни и 2 бр. нотификации (1 бр. за 2016 г.), засягащи материали и предмети, предназначени за контакт с храните, от които 106 бр. (92 бр. за 2016 г.) са изготвени от България, а останалите 43 бр. (46 бр. за 2016 г.) са входящи за Р България (**Фиг. 1**).

Фигура 1

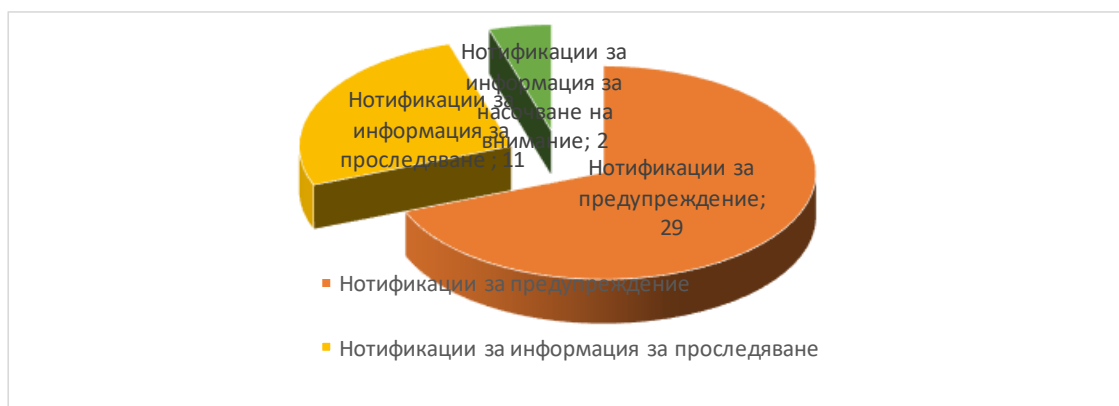
От изходящите нотификации, най-голям е делът на нотификациите за отхвърляне на граничен пункт, които са 102 бр. (89 бр. за 2016 г.), 1 бр. са изходящите нотификации за предупреждение (2 бр. за 2016 г.), 2 бр. са изходящите нотификации за информация за проследяване (2 бр. за 2016 г.) и 1 бр. са нотификациите за информация за насочване на внимание (1 бр. за 2016 г.). (**Фиг. 2**).

¹ *Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните*

Фигура 2 Класификация на изходящите нотификации.

От входящите 43 бр. нотификации, 30 бр. са нотификациите за предупреждение, 11 бр. са нотификациите за информация, изискваща проследяване и 2 бр. са нотификациите за информация за насочване на внимание (Фиг. 3).

Фигура 3 Класификация на входящите нотификации.

От общия брой на нотификациите, при 31 бр. нотификации, Р България е държава на дистрибуция, като тук са включени и нотификациите, отнасящи се до материали и предмети, предназначени за контакт с храните, а при 10 бр. нотификации, държава на произход.

Видове нотифицирани храни

От всички нотификации, касаещи Р България, 16 бр. се отнасят до храни от животински произход, разпределени, както следва:

- Птиче месо и продукти от птиче месо – **6 бр.** (1 бр. за 2016 г.);
- Яйца и яйчни продукти – **5 бр.**, (0 бр. за 2016 г.) като 4 бр. се отнасят до наличие на фипронил в яйца, от които 2 бр. са издадени от България;
- Месо и месни продукти (без птиче месо) – 2 бр.;
- Мляко и млечни продукти – 2 бр.;
- Главоноги мекотели – 1 бр.

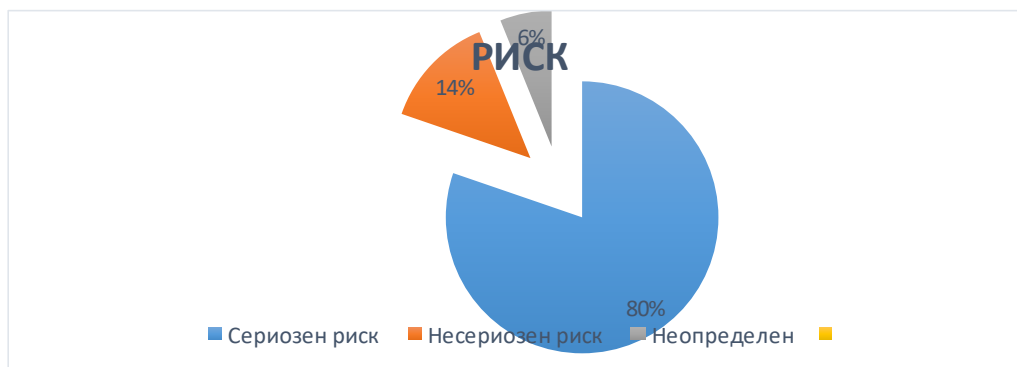
Останалите 131 бр. нотификации, касаещи храни са разпределени, както следва:

- Плодове и зеленчуци – **88 бр.**, като 84 бр. са нотификации за отхвърляне на граничен пункт, издадени от България;
- Ядки – 17 бр. (14 бр. за 2016 г.), от които 14 бр. са нотификации за отхвърляне на граничен пункт, издадени от България;
- Хранителни добавки, диетични и усилващи храни – 14 бр. (**24 бр.** за 2016 г.);

- Какаови, шоколадови и други сладки изделия – 4 бр.;
- Зърнени храни и тестени изделия – 3 бр.;
- Билки и подправки – 3 бр.;
- Готови ястия, snacks и други храни – 2 бр., като една от нотификациите е издадена от България и се отнася до генетично модифициран оризов продукт, установен на българския пазар.

Идентифицирани рискове и основания за изготвяне на нотификациите:

Според величината на установените рискове, при 118 бр. от нотификациите, рискът е определен, като сериозен, при 20 бр. нотификации, рискът е определен, като несериозен, а при 9 бр. рискът не е определен (**Фиг. 4**).

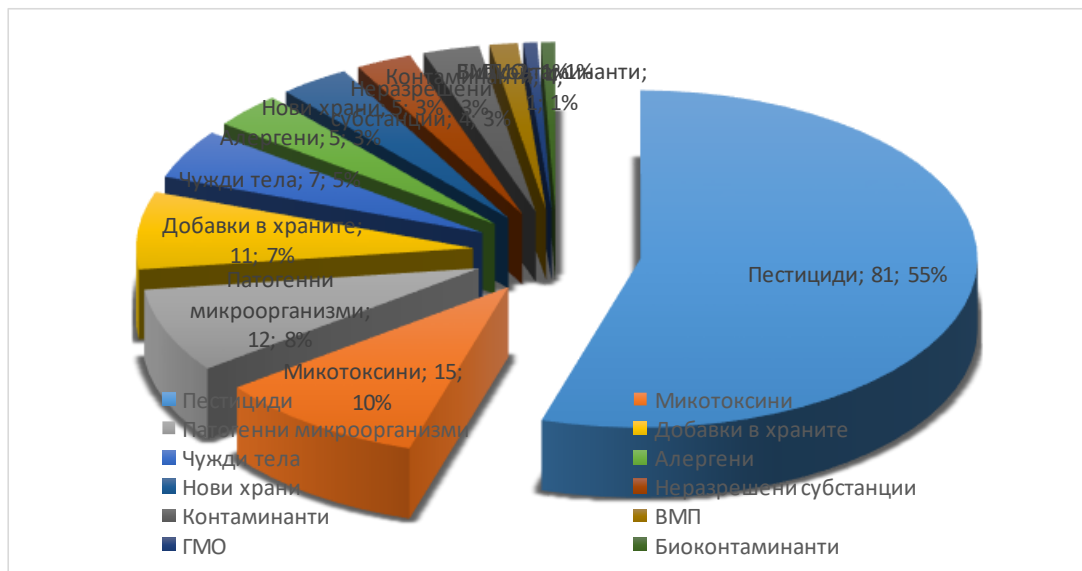

Фигура 4

Разпределението на нотификациите по вида на риска е, както следва (Фиг. 5):

- Наднормени нива на пестициди – **81 бр.**, (71 бр. за 2016 г.) като 77 бр. от тях са издадени от България (74 бр. за отхвърляне на граничен пункт и 3 бр. са издадени при официален контрол на пазара, като 2 бр. се отнасят до фипронил в яйца);
- Микотоксини – **15 бр.**, (9 бр. за 2016 г.) като 14 бр. са нотификации за отхвърляне на граничен пункт, издадени от България, които се отнасят до установени афлатоксини в ядки;
- Патогенни микроорганизми – **12 бр.** (8 бр. за 2016 г.), като 3 бр. са издадени от България и се отнасят до установена салмонела в птичи и говежди субпродукти;
- Добавки в храните – 11 бр., като 10 бр. са нотификации за отхвърляне на граничен пункт, издадени от България, които се отнасят до твърде високи нива на сулфит в сушени плодове от Турция;
- Чужди тела – **7 бр.** (4 бр. за 2016 г.), като при повечето нотификации рискът е класифициран, като сериозен;
- Недекларирани алергени – 5 бр. (**8 бр. за 2016 г.**), като при всички нотификации рискът е класифициран, като сериозен;
- Нови храни – 5 бр. (**11 бр. за 2016 г.**). Нотификациите се отнасят до установени неразрешени за използване нови храни;
- Неразрешени субстанции и предозирание на определени съставки в хранителни добавки – 4 бр. нотификации (**10 бр. за 2016 г.**);
- Тежки метали и индустриални контаминанти – 4 бр., като две от нотификациите се отнасят до акриламид в бисквити от Белгия;

- Остатъци от ветеринарномедицински препарати – 2 бр., като едната нотификация е издадена от България и се отнася хлортетрациклин в патешко месо, с произход България;
- Генетично модифицирани организми – 1 бр. нотификация за отхвърляне на граничен пункт, издадена от България;
- Биоконтаминанти – 1 бр.

Фигура 5 Разпределение по рискове

Сравнителен анализ за движението на нотификациите за България, спрямо 2016г.

През 2016 г. България е засегната държава по 139 бр. нотификации (149 бр. за 2017 г.), като 89 бр. от тях са нотификации за отхвърляне на граничен пункт (102 бр. за 2017 г.), изготвени от България, нотификациите за предупреждение са 26 бр. (31 бр. за 2017 г.), 22 бр. (13 бр. за 2017 г.) са нотификациите за информация, изискващи проследяване и 2 бр. (3 бр. за 2017 г.) са нотификациите за информация, за насочване на внимание (Фиг. 6).

Фигура 6

**Сравнителен анализ за движението на нотификациите за България, издадени от
България спрямо 2016 г.**

От изходящите нотификации, и през 2016 г. най-голям е делът на нотификациите за отхвърляне на граничен пункт, които са 89 бр., 2 бр. са изходящите нотификации за предупреждение, 2 бр. са изходящите нотификации за информация за проследяване и 1 бр. са нотификациите за насочване на внимание (Фиг.7).

Фигура 7

Сравнителен анализ по отношение на сериозността на риска:

Според степента на установените рискове, през 2016 г. при 97 бр. от нотификациите, рискът е определен, като сериозен, при 19 бр. нотификации, рискът е определен, като несериозен, а при 22 бр. рискът не е определен (Фиг. 8)

Фигура 8

Изводи и тенденции:

На базата на проучването на данните от системата RASFF за 2017г. относно нотификациите, касаещи България, както и сравнителния анализ с предходната 2016 г., могат да се направят следните изводи:

1. През 2017 г., в сравнение 2016 г. се наблюдава покачване на общия брой на нотификациите;

2. През 2017 г. в сравнение с 2016 г. броят на нотификациите, отнасящи се до хранителни добавки е по-малък. При тези нотификации рискът е свързан с неразрешени за употреба или забранени субстанции, както и неразрешени за използване нови храни и нови хранителни съставки. Също така през 2016 г. са установявани рискове, свързани с непатогенни биологични замърсители и рискове, свързани с бактериално замърсяване, хистамин и тежки метали в риба и рибни продукти, докато през 2017 г. такива несъответствия, не са констатирани и нотифицирани в системата. През 2016 г. по-голям е бил и броят на нотификациите, отнасящи се до алергени;
3. През 2017 г., в сравнение с 2016 г. е по-голям броя на нотификациите, отнасящи се до плодове и зеленчуци, при които са установени пестициди над допустимите нива, твърде високи нива или недеklarиран сулфит, както и неразрешено прилагане на някои оцветители. Повечето нотификации са изготвени на граничен пункт. По-голям е и броят на нотификациите, касаещи установени микотоксини в ядки, като повечето несъответствия са установени на граничен пункт. По-голям е и броят на нотификациите, които са изготвени на база установено бактериално замърсяване на месо от птици, а също така и установени несъответствия в яйца (фипронил), както и установяване на механично замърсяване (чужди тела) в различни хранителни продукти;
4. И през двете години нотификациите, при които рискът е определен за сериозен са със значителен превес над нотификациите, при които рискът е несериозен или неопределен;
5. Големият превес на нотификациите за отхвърляне на границата, естеството и повторемостта на риска и фактът, че почти всички нотификации касаят плодове и зеленчуци, внасяни от Турция, ясно показват, че рискът от внасяне на опасни за здравето продукти продължава да е сериозен и упражняването на засилен мониторинг върху плодове и зеленчуци за наличие на пестицидни остатъци и недеklarирани адитиви, трябва да продължи.

Изготвил: д-р Аксиния Антонова – главен експерт в дирекция „Комуникация на риска, обучение и Контактен център“ при ЦОРХВ
02.03.2018 г.